

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

МИСТЕЦЬКІ ПОШУКИ

*Збірник наукових праць
Виходить два рази на рік*

Випуск 1 (17)

Суми – 2023

УДК 7.07+7.071.5:378.14(082)

М65

*Рекомендовано рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 3 від 30 жовтня 2023)*

Редакційна колегія:

- О. В. Єременко**, доктор педагогічних наук, професор;
О. К. Зав'ялова, доктор мистецтвознавства, професор;
О. Г. Стахевич, доктор мистецтвознавства, професор;
О. А. Устименко-Косоріч, доктор педагогічних наук, професор;
І. О. Ткаченко, кандидат педагогічних наук, доцент
(відповідальний редактор).

М65 Мистецькі пошуки: збірник наукових праць. Випуск 1 (17), 2023. – Суми : ФОП Цьома С. П., 2023. – 288 с.

У щорічному збірнику наукових праць висвітлюються актуальні питання теорії і методики мистецької освіти, історії культури та мистецтвознавства.

Видання розраховано на науковців, викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного та прикладного характеру.

УДК 7.07+7.071.5:378.14(082)

Відповідальність за наукову вірогідність і коректність несуть автори та їхні наукові керівники

© Колектив авторів, 2023

© ФОП Цьома С. П., 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Будяньський Д.В., Гупало Ю. О. НЕТРАДИЦІЙНІ ХУДОЖНІ ТЕХНІКИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ ШКОЛЯРІВ	8
Гурба В.Т. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОПАНУВАННЯ МАЙБУТНІМИ СПІВАКАМИ СТИЛЮ CLASSICAL CROSSOVER У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	12
Гулей О. В., Гупало Ю. О. ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ АПЛІКАЦІЇ	19
Левенець О.А. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВОГО СПІВАКА В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	23
Липовий Є.О. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ТРИВИМІРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ОСВІТІ ТА НАУЦІ	30
Луо Тін КОМУНІКАЦІЯ ЯК ФОРМА ДИРИГЕНТСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ	37
Єрьоменко А. Ю., Чень Пін ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ КИТАЮ У ХХ-ХХІ СТОЛІТТЯХ: ПОЄДНАННЯ ТРАДИЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙ	43
Капран О.В. КОЛОРИСТИЧНА ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	46
Калюжна М. В. ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО КЕРІВНИКА ХОРУ У СФЕРІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ	51
Мелякова О. А. ТЕНДЕНЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОСТІР СУЧАСНОГО МУЗЕЮ. НАУКОВИЙ ДИСКУРС	57

Никифоров А. М., Липовий Є. О. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ТРИВИМІРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ОСВІТІ ТА НАУЦІ	64
Ніконов В.В. ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ ВОКАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ.....	68
Остапенко С. А. ФОРМУВАННЯ ЕСТРАДНО-ВОКАЛЬНИХ НАВИЧОК У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	73
Пугач О. О. ХОРМЕЙСТЕРСЬКА ПІДГОТОВКА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	77
Сун Даньнін РОЗВИТОК МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	80
Сунь Яньбінь ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА.....	86
Фоломєєва Н.А., Безкоровайна Г.В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ВАРІАТИВНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕСТРАДНОГО СПІВАКА	89
Фоломєєва Н.А., Кубрак О.В. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОПАНУВАННЯ МАЙБУТНІМИ СПІВАКАМИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ НАПРЯМКІВ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА	97
Циганков Д. Д. МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВИКОНАВЧИХ НАВИКІВ УЧАСНИКІВ САМОДІЯЛЬНОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ.....	104

РОЗДІЛЛ II.

ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО	
Будянський Д. В., Тютюнник-Сулиценко Ю. В. СЦЕНІЧНИЙ ОБРАЗ АРТИСТА-ВОКАЛІСТА ЯК ВИРАЗ ЙОГО ЕМОЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ.....	111
Будянський Д.В., Глазько В. С. ТЕАТРАЛЬНИЙ ХУДОЖНИК ЯК МИСТЕЦЬКИЙ ФЕНОМЕН	116
Будянський Д.В., Сидорець М. О. ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ ЛЕНД-АРТУ У СУЧАСНОМУ ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ.....	120
Бондарєва К. Г. ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ ...	123
А. В. Гончар	128
ВИКОНАВСЬКИЙ ДОСВІД МАГІСТРІВ ХОРЕОГРАФІЇ: ПОНЯТТЄВО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ	128
Галаган Є. Р. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОНАВСТВА НА ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТАХ.....	131
Гулей О. В., Курган Л. М. ГРОШОВІ ЗНАКИ ГЕОРГІЯ НАРБУТА ЯК ВТІЛЕННЯ ТРАДИЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ.....	134
Гулей О. В., Савченко С. О. ОСОБЛИВОСТІ МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ ОЛЕКСАНДРА МУРАШКА.....	138
Гулей О. В., Садикова А. Д. ЛЕВКАС ЯК ЗАСІБ ВТІЛЕННЯ МИСТЕЦЬКОГО ТВОРУ	142
Горяйнова О. М. ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО МАЛЬОПISУ 2014-2022 рр.....	146
Гончаренко О. В., Башук А. А. ОБРОБКА НАРОДНОЇ ПІСНІ: НА РОЗДОРІЖЖІ	151
Єрмоменко А. Ю., Ян Цзепен ЕВОЛЮЦІЯ САКСОФОННОГО МИСТЕЦТВА У СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ ТА ЙОГО ПОШИРЕННЯ В КИТАЙСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ.....	159

Єрьюменко А. Ю., Пен Вень ТРАДИЦІЇ НАРОДНОГО ТАНЦЮ В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ.....	162
Іщенко Ю. І. СТИЛІСТИКА ТА ХУДОЖНІ ПРИЙОМИ ДЕКОРУВАННЯ КЕРАМІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ХУДОЖНИКА ІВАНА БОБКОВА..	165
Курган Л. М. ПЕРІОДИЗАЦІЯ ТВОРЧОСТІ ІВАНА МАРЧУКА	171
Кохан Н.М., Цзен І ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА («CONTEMPORARY ART»).....	174
Лю Сілян ТВОРЧИСТЬ Б. МАРІНІ	180
Ма Веньна ТЕКСТОМУЗИКАЛЬНА ФОРМА. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ	184
Никифоров А. М., Конечна А. Д. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВА ДОБИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	190
Никифоров А. М. МИСТЕЦТВО АВАНГАРДУ В НАВЧАЛЬНИХ МАЙСТЕРНЯХ ПІДРОСІЙСЬКОЇ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	196
Пасько А. В. СЦЕНІЧНО-ВИКОНАВСЬКЕ МИСТЕЦТВО В ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	199
Павловський Д. ВИКОНАВСЬКА ТВОРЧИСТЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛАРНЕТИСТІВ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ (НА ПРИКЛАДІ КВАРТЕТУ «ОРТИМУМ»).....	205
Савченко С. О. ОСОБЛИВОСТІ КОЛОРИСТИКИ ЖИВОПИСУ ОЛЕКСАНДРА МУРАШКА.....	211
Самілик Д. В. АРТИСТИЗМ У ВИКОНАВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІАНІСТІВ ХХ–ХХІ СТОЛІТЬ	217
Садикова А.Д., Кохан Н.М. ЛЕВКАС. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ	223

Ткаченко І. О., Лі Їнци ТАНЦЮВАЛЬНІ СЦЕНИ КИТАЙСЬКОГО КІНЕМАТОГРАФУ.....	227
Ткаченко І. О., Лі Юйцінсінь «МІСЯЧНА ХОДА» МАЙКЛА ДЖЕКSONA.....	232
Ткаченко І. О., Цзян Хаоян НОВАТОРСЬКИЙ СТИЛЬ ДЖОРДЖА БАЛАНЧИНА.....	237
Филон Є. В. ТВОРЧА ПОСТАТЬ Р. ШУМАНА ЯК ПРЕДСТАВНИКА ЕПОХИ «ЗРІЛОГО» РОМАНТИЗМУ: ВИКОНАВСЬКА КАР'ЄРА ТА ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ФОРТЕПІАННОГО СТИЛЮ.....	242
Хекало А.І., Кохан Н.М. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ ВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ.....	248
Чжан Юе ВИКОНАВСЬКА ТВОРЧИСТЬ У КОНТЕКСТІ МУЗИКОЗНАВЧОГО ДИСКУРСУ.....	253
Чжу Жуй СВІТСЬКИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНЦЕРТ XVI ПОЧАТКУ XVII СТОЛІТТЯ.....	259
Якименко Н. ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО КИЛИМА – ГОБЕЛЕНА НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ МИТЦІВ ЯРОСЛАВИ ТКАЧУК ТА ТЕРЕЗИ БАРАБАШ	264
Демінь Яо ФРАНЦУЗЬКИЙ АВАНГАРД П'ЄРА БУЛЕЗА	267

РОЗДІЛ III.

ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВА

Гулей О. В., Іщенко Ю. І. ОСОБЛИВОСТІ КОСІВСЬКОЇ МАЛЬОВАНОЇ КЕРАМІКИ..	274
Гулей О. В., Коломієць Р. М. ОБРАЗ ДИТИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ЖИВОПИСІ КІНЦЯ XIX – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ	278
Никифоров А. М., Коломієць Р. М. УКРАЇНСЬКИЙ ЖИВОПИС ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТ. ...	283

ЛІТЕРАТУРА

1. Захарійчук М. Педагогічний зміст дитячого малюнка. *Початкова школа*, 2002. № 7. С. 32-35.
2. Нова українська школа: порадник для вчителя. К., 2017. 206 с.
3. Пафаров О. Нетрадиційні художні техніки у творчому самовираженні молодших школярів. *Мистецтво та освіта*, 2020. № 3. С. 38-43. 12.
4. Пічкур М. О., Близнюк Т. О. Творчий розвиток учнів початкової школи засобами образотворчого мистецтва. Київ, 2021. 218 с.
5. Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки в школі. Київ, 2020. 312 с.
6. Сичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2021. 352 с.
7. Талініченко О. Активізація творчого самовираження молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва. *Мистецтво та освіта*, 2020. № 3. С. 20-23.

В.Т. Гурба

*доцент кафедри сценічного мистецтва,
естради та методики режисерування,
Народний артист України*

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОПАНУВАННЯ МАЙБУТНІМИ СПІВАКАМИ СТИЛЮ CLASSICAL CROSSOVER У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена методичним засадам опанування майбутніми естрадними співаками стилю classical crossover у процесі професійної підготовки. У результаті використання загальнонаукових методів дослідження (аналіз, узагальнення) конкретизовано характерні риси стилю classical crossover та узагальнено основні методичні засади опанування стилю класичний кросовер майбутніми естрадними співаками у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: *classical crossover, естрадне вокальне мистецтво, вокальна педагогіка, професійна підготовка, способи звуковидобування, legit, belt.*

Постановка проблеми. Сучасний культурно-мистецький простір позначається швидкими еволюційними процесами та стрімким перенесенням векторів популярності з одних музичних стилів на інші. Це в свою чергу обумовлює розвиток синтетичних поєднань різних музичних стилів та появу на їх основі нових утворень, які набувають значного комерційного успіху. Одним з таких стилів в умовах сьогодення можна вважати classical crossover. Водночас попри певну схожість у вокально-виконавському сенсі з класичним (академічним) співом класичний кросовер через свою стилістичну специфіку методично-обґрунтовано диференціювати від академічного співу в широкому сенсі цього

поняття. Оскільки стиль classical crossover користується певною популярністю серед сучасної молоді та значною мірою спонукає молодих людей здобувати вищу мистецьку освіту, розробка методичного забезпечення опанування майбутніми співаками у процесі професійної підготовки класичного кросоверу наразі може розглядатися як одне з найбільш значущих завдань у галузі викладання співу в системі педагогіки вищої школи.

Аналіз актуальних досліджень. Різні рівні синтезу класичного та естрадного музичного мистецтва, зокрема, стиль класичний кросовер, вивчали у своїх працях українські науковці (І. Бобул [9], А. Бойко [10], А. Бондаренко [11], М. Мозговий, С. Муравіцька [13], В. Тормахова, Т. Самая, В. Яромчук [14]). Водночас попри наукові пошуки музикознавців та виконавців у стилі classical crossover наразі практично нерозроблене методичне забезпечення опанування означеного стилю здобувачами вищої мистецької освіти, зокрема, в Україні.

Мета статті полягає у конкретизації характерних риси стилю classical crossover та узагальненні основні методичні засади опанування стилю класичний кросовер майбутніми естрадними співаками у процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Classical crossover (класичний кросовер) – це музичний стиль, що є своєрідним синтезом, гармонійним поєднанням елементів класичної музики та поп-рок електронної музики [5]. Цей стиль, як правило, орієнтований на шанувальників класичної та популярної музики. Одним із найпоширеніших прикладів кросовера є виконання класичного репертуару в сучасній обробці: джазові інтерпретації традиційних класичних творів або сучасні класичні твори у стилі рок. У кінці ХХ століття цей стиль також був відомий як «classical pop», «operatic pop», «neoclassical», «contemporary classical», проте безліч прикладів не лише у вокальній, а й інструментальній творчості залишили як основну назву «classical crossover» [11, с. 71].

Серед відомих виконавців класичного кросовера слід відзначити Лучано Паваротті – одного найвидатніших співаків у стилі класичного кросовера. Класиком сучасного класичного кросовера є італійський тенор Алессандро Сафіна, популярний на вітчизняній естраді. Серед відомих виконавців також слід відзначити і Емму Шапплін – одну з найсміливіших авторів та виконавців світового класичного кросовера.

Класичний кросовер також розвиває нові течії у сучасній музиці. Наприклад, вокальний фолк-кросовер, який створив Люк Арбогаст. Сучасне уявлення про класичну музику висловлюють і італійський гурт «Rhapsody of Fire» та їхня концептуальна метал-опера [7]. Варто звернути увагу на комерційні проекти: мюзикл «Моцарт: рок-опера», французький мюзикл «Notre Dame de Paris». Слід зазначити, що багато арій з постановки «Собор Паризької богоматері» стали хітами класичного кросовера [3, с. 115].

У стилі *classical crossover*, як правило, академічна музика синтезується з видовищністю та сучасними аудіовізуальними технологіями, які властиві поп музиці для збагачення виразності [13]. Насиченість цих засобів виразності пояснює кінцеву мету більшості сучасних кросовер-проектів, а саме великий комерційний успіх, що досягається залученням масової аудиторії. Дуже часто ефектні виступи посилюються за рахунок супроводу світловими та мультимедійними ефектами [8]. Класичний кросовер відрізняє також і різноманітні форми реалізації для підтримки інтересу до проекту: основною формою репрезентації є сценічна, концертні виступи після прем'єри демонструються в телеверсіях, у тому числі і в телешоу, випускаються на відеохостингових майданчиках, підкріплюються записом відеокліпів та активно використовуються інтернет ресурсами з метою «просування» проектів та виконавців, а також їх комерційної реалізації [6]. Партії музичних інструментів і голосів у свою чергу, піддаючись звуковій обробці та використанню системи звукопідсилення, набувають інших тембрових характеристик, змінюючи природу і характер звуку. Інноваційність проявляється також і в іміджі артистів, у їх поведінці на сцені та презентації музичного матеріалу, а також в імпровізаційній природі інтерпретації. Важлива складова деталь, характерна концертним виступам у стилі *classical crossover*, а також приваблює широку публіку, полягає в тому, що глядачі не обмежені у рухах та дотриманні тиші. З використанням усіх прогресивних ефектів обробки та підсилення класична музика перестає бути нудною для широкого загалу в умовах сьогодення.

Затребуваність класичного кросовера як індустрії підтверджується його стрімким розвитком, зокрема, в Україні [12]. Наразі існує власний чарт у журналі «Billboard», корім того класичний кросовер увійшов до списку музичних номінацій премії «Grammy» (1999 р.).

Оскільки основи classical crossover було закладено у ХХ столітті, методичне забезпечення підготовки виконавців у цьому стилі також доцільно розглядати у історичній ретроспективі. Відповідно розглянемо способи звуковидобування, які методично-доцільно використовувати у виконанні вокальних творів у стилі класичного кросоверу. Історично найбільш раннім вважається леджит (англ. legit) який у виконавців мюзіклів з'явився під впливом школи класичного співу, коли у сорокові роки минулого століття американські оперні співаки почали звертатися до жанру мюзіклу. Цей термін походить від англійського слова «legitimate», що означає «законний», «правильний», а у вокальному мистецтві поняття «правильний спів», має велике значення, оскільки основи постановки дихання, звуковидобування та звукоутворення, леджит («legit») запозичує з класичної вокальної школи.

Якщо порівнювати леджит із класичним звуком стає зрозуміло, що леджит є його специфічною модифікацією, яка відрізняється світлим забарвленням, ближчим звуком, переважно використання головного резонатора (маски), округлими верхніми нотами, вібрато, високою чіткістю дикції в співі [2]. Леджит з певним ступенем умовності можна розділити на два підтипи: «мікс-леджит» та «важкий леджит» [4]. Перший підтип – теплий, але не такий об'ємний, з деяким грудним резонуванням; вертикальний, не дуже розспівний та іноді навіть розмовний. Другий підтип характеризується як голос більш класичного звучання, який тепліший, темніший, ніж перший підтип. Найбільший акцент робиться на округлі і оформлені голосні. Якщо звертатися до підходу EVT, в якому є «вокальність» «орегга», яка і є науковим описом у інтерпретації Джо Естіл того тембру, яким виконується академічний вокальний репертуар, то стає очевидним, що «важкий леджит» використовує ті ж структури. На сучасному етапі розвитку у виконанні творів classical crossover дещо поступається іншому способу звуковидобування – белту.

Бродвейський (традиційний) белт (незалежно від підтипу) має досить точну характеристику. Діапазон цього способу звуковидобування складає від фа малої октави до фа дієз (соль) другої октави [4]. Дійсно, звук цього способу звуковидобування нагадує «грудний» голос, або товсте змикання голосових складок, проте фізіологічно неможливо співати так високо цим способом. Тому змішання та згладжування звучання регістрів голосу, або механізмів змикання є основною метою всіх виконавиць, які хочуть

використовувати цей спосіб звуковидобування. Звук, характерний для міксового белта, близький, спрямований уперед, може бути невелика назальність. Звук більш пронизливий. Для нього характерна розмовна манера виконання.

Важкий белт може сприйматися як окремий спосіб звукоутворення, для певних партій або ж прийом співу високих нот на товстому змиканні (у такому разі, він називатиметься белтінгом) [1, с.199]. Найчастіше партії, які співаються цим режимом нижче, ніж характерні для традиційного белту, тому верхні звуки цілком реально заспівати на товстому змиканні (до другої октави). Зазвичай такі граничні ноти пом'якшують нахилом щитовидного хряща та підйомом гортані для полегшення фонації. Але якщо виконавиця з низьким голосом не може співати так високо на товстому змиканні, то перехід обов'язковий. Тонка маса настільки ущільнюється на гучних високих нотах, що нічим не відрізняються від товстої, але її набагато легше виконувати технічно. Гортань часто може бути в низькому положенні, а язик трохи стиснутий для більш глибокого і темного звуку. Несправжні складки найчастіше у розведеному положенні. На невеликій гучності голос залишається в межах товстого змикання, а не переходить на тонке полегшене, як у міксовому варіанті цього способу.

Белтінг (як прийом виконання високих нот) нечасто використовується у класичному кросвері. Це може бути особливо емоційна, практично надривна висока нота на товстому змиканні. Відповідно до багатьох рекомендацій фахівців цей прийом виконується на високому положенні гортані, без нахилу щитовидного хряща (з нахилом перстневидного хряща, щоб утримати щільне змикання складок). У стилі *classical crossover* основна частина високих нот виконується способом звуковидобування, що в сучасній методиці часто називається «напівбелт» – виконання високих нот, описана для мікс-белта вище.

Оскільки спосіб звуковидобування «важкий» белт, в основному, використовується низькими голосами, для жінок він найбільш корелює типом голосу альт. Розподіл голосів у режимі мікс-белт набагато складніший і залежить від тембрального забарвлення голосу виконавиці, але найчастіше сприймається як мецо-сопрано.

Дедалі більше фахівців у сфері вокальної педагогіки дотримуються думки, що белт це не суто жіночий спосіб звуковидобування, а чоловіки також можуть ним користуватися. Через

особливості будови чоловічого апарату, а точніше через його розмір, різниця у звучанні режимів буде мінімальною. Якщо в жінок вона закладена в масах змикання голосових складок і переходів між ними, то основна частина чоловіків співає з товстим змиканням і його різними варіантами.

Наразі цілком очевидно, що метою викладача співу у закладі вищої освіти, індивідуальний підбір не лише вокальних творів, але і способів звуковидобування для кожного з них, які будуть відповідати можливостям перспективного розвитку кожного здобувача вищої освіти індивідуально з урахуванням психо-фізіології, смаків, поглядів та уподобань тощо. Ця мета може бути досягнута за допомогою ретельного вивчення наявних виконавських можливостей здобувача вищої освіти починаючи з першого знайомства з ним. На наш погляд, що за такого підходу існує можливість підвищити ефективність визначення способу звуковидобування, який найбільше відповідає особливостям здобувача вищої освіти та індивідуальної освітньої траєкторії у процесі його опанування.

Умови сьогодення, які позначаються поширенням у підлітковому та молодіжному середовищі більшою мірою зразків сучасного музичного мистецтва (зокрема і в стилі *classical crossover*), а також комерціалізацією системи вищої мистецької освіти особливо актуалізують необхідність всебічного врахування інтересів здобувачів вищої освіти, що визначають їх смакові уподобання та пріоритети. Ми вважаємо, що оптимізація вокальної підготовки викладача співу наразі передбачає трансформацію традиційної методики навчання співу та розробку методики, що враховує специфіку спеціальності та напряду підготовки в її межах, які поєднувала б у собі використання різних способів звуковидобування та вокально-виконавських прийомів.

Висновки. Музичний стиль *classical crossover* є своєрідним синтезом, гармонійним поєднанням елементів класичної музики і поп-, рок- електронної музики, який позначається певною універсальністю. Він спрямований на надання естетичної, інтелектуально-філософської насолоди. У зв'язку з цим класична музика перестає бути «нудною» для широкого загалу, що свідчить про загальне зростання рівня культури. Музичні композиції, виконані в цьому стилі, відіграють важливу роль у розвитку масової культури. Така продукція, особливо посилена відеорядом та масованою рекламою у ЗМІ, автоматично стає потужним знаряддям у

«просуванні» класичних творів у маси. Оскільки в нашій країні означений музичний стиль наразі лише набирає популярність, його опанування майбутніми співаками у процесі професійної підготовки набуває особливого значення. Найбільш доцільно для виконання творів у стилі classical crossover опанувати обидва підтипи способу звуковидобування леджит: мікс-леджит» та «важкий леджит»), а також обидва підтипи способу звуковидобування белт: «традиційний» белт та «важкий» белт (белтінг), які у комплексі дозволять виконувати більшість поширених вокальних творів класичного кросоверу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bestebreurtje M., Schutt K. Resonance strategies for the belting style: Results of a single female subject study. *Journal of Voice*. 2000. Vol. 14. N.2. P. 194–204.
2. Brito I.C. de. Technical differences observed in professional classical trained sopranos when singing musical: A study of the crossover voice. URL: https://www.researchgate.net/publication/357861618_Technical_Differences_Observed_In_Professional_Classical_Sopranos_While_Singing_Musical
3. Dowd T.J. Production and Producers of Lifestyles: The Fields of Popular and Classical Music in the United States. *Kolner Zeitschrift fur Soziologie und Sozialpsychologie Sonderheft*. 2011. Vol. 51. P. 113–138.
4. How To Get A Broadway Voice. URL: <https://bwaycollective.com/how-to-get-a-broadway-voice/>
5. Jarvis N. What is Classical Crossover? URL: http://www.classical-crossover.co.uk/index.php?option=com_content&view=article&id=142&Itemid=12
6. MacDonald R., Hargreaves D. J., Miell D. What Are Musical Identities, and Why Are They Important? *Musical Identities* /ed. by R. MacDonald, D. J. Hargreaves, D. Miell. Oxford University Press, 2002. P. 1–20.
7. Toynbee J. Making Popular Music: Musicians, Creativity and Institutions. London: Arnold, 2000. 199 p.
8. Varadi J. New Possibilities in Cultural Consumption. The Effect of the Global Pandemic on Listening to Music. *Central European Journal of Educational Research*. 2021. Vol. 3(1). P. 1–15.
9. Бобул І.В. Класичний кросовер у просторі сучасного музичного мистецтва. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва*. 2022. № 1. С. 123–129.
10. Бойко А. М. Розвиток стилю Classical Crossover в естрадному вокально-виконавському мистецтві. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : збірник наукових праць* / за ред. В. Я. Даниленка. 2016. Вип. 1. С. 18–21.
11. Бондаренко А. До проблеми термінології у класифікації популярної музики за жанрами, стилями та напрямками. *Культурно-мистецьке середовище : Творчість та технології : збірник матеріалів Третьої міжнародної науково-творчої конференції*. Київ, 2009. С. 69–77.
12. Кавун В. М. Художні особливості естрадного мистецтва України ХХ – початку ХХІ ст. *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2013. № 19. С. 124–130.

13. Муравіцька С. С. Класичний кросовер у сучасному музичному просторі України. *Мистецтвознавчі записки: збірник наукових праць*. 2021. Вип. 39. С. 179–183.
14. Яромчук В. Перспективи побутування академічного вокалу на початку ХХІ століття. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. 2017. № 2, (вип. 36). С. 164–168.

О. В. Гулей

*заслужений майстер народної творчості України,
доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну*

Ю. О. Гупало

*магістрантка кафедри
образотворчого мистецтва та дизайну*

ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ АПЛІКАЦІЇ

Статтю присвячено аплікації як одному із видів образотворчості, що сприяє творчому розвитку та формуванню креативності учнів. У роботі показано, що використання доступної техніки аплікації є ефективним засобом розвитку творчих здібностей та творчого мислення молодших школярів.

***Ключові слова:** техніка аплікації, розвиток творчого мислення, формування креативності.*

Постановка проблеми. У сучасному освітньому контексті розкриття креативності постає одним із ключових завдань у процесі реалізації творчого потенціалу молодших учнів. Нині з'являються нові методи і прийоми навчання образотворчого мистецтва, спрямовані на ознайомлення школярів із розмаїттям технік вираження художнього образу, серед яких популярністю у всіх учасників освітнього процесу користується такий нетрадиційний вид образотворчості як аплікація.

Аналіз актуальних досліджень. Загалом, творчий розвиток молодших школярів засобами образотворчого мистецтва вивчали вітчизняні науковці: Т. Близнюк, О. Гайдамака, І. Демченко, М. Захарійчук, О. Калініченко, В. Кардашов, І. Кириченко, М. Кириченко, М. Пічкур, Г. Резніченко та інші. Особливостям використання техніки аплікації на уроках образотворчості присвятили свої розвідки О. Герц, С. Любченко, А. Микуліна та інші

Мета дослідження – розглянути використання техніки аплікації для формування креативності молодших учнів на заняттях образотворчості.